

XXXVIII PROCEMIUM.

tat? Ac si erit, cur non Metaphysicos potius, quam nos obtundit? Ab ipsis scilicet, non vero nunc à nobis illud jure quæreret, & etiam flagitaret.

LXXXI. Quod autem sunt historiæ Philosophicæ scriptores egregii, luculentí, elegantes, accurati, doctissimi! Ac ii quidem in omnium manib[us] sunt, & Philosophiæ initia, progressus, facta, Philosophorum sectas, dogmata, systemata dilucide exponunt; quæ, ne ab instituto discedam, nec possum, nec debo omnia enarrare, neque perpetuis citationibus munire; sub fine fontes indicabo, à quibus eae accipientur.

89

HIS-

XXXIX

HISTORIÆ PHILOSOPHICÆ

PRIMA, ET EXPEDITISSIMA

A D U M B R A T I O.

M

I. *M*ihhi quidem in hominum naturam, atque ingenium intuenti crebro in mentem venire solet, aliquam Philosophiæ formam apud omnes gentes humana quadam societate conjunctas, & artibus ad vitam necessariis præstantes, semper viguisse. Homo enim, qui per sylvas errare longissimis itineribus, magnisque laboribus ciborum sibi quærendorum necessitate durissima non compellitur; cuique cum sui similibus pugnandum non est, neque cum naturæ elementis, aut cum immanni genere ferarum, ut ea paret, quæ ad se, suaque tuenda requiruntur; otio fruens siderum aspectu movetur; incredibilem, tantamque rerum pulchritudinem, ac varietatem admiratus, ipsarum investigatione exardescit, ad eam omni animi impetu incitatur. Hic res contemplatione dignissimas observat, & meditatur; corroborata mentis vi, animum secum esse cogit, & in Conditoris O. M. cognitionem intendit.

II. Revera nulla ex vetustissimis nationibus Philosophiæ prorsus expers. In ea suam habuere laudem Scythæ, Celtæ, Æthiopes, Indi, Chaldaei, Persæ, Arabes, Phœnices, Ægyptii, & Hebrei, qui Græcis videntur præluxisse. Hæ gentes scilicet quadam scientia naturalis, & traditionalis Religionis doctrinam à Noachidis exceptere, cujus vestigia in EDDA Septentrionalium,

c 4

ac

XL HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
ac in Orientalium monumentis adhuc extare multi
opinantur (1).

III. Huic doctrinæ ab iisdem de suo aliiquid
additum ; nec vero Philosophiæ disciplina consti-
tuta. Eorum ratio simplicior , minus operosa ; non
systemata instruebant , nec rationum contentione
res demonstrabant. In magnos naturæ effectus , &
in phænomena mundana inquirebant ; rerum sin-
gularium examen contemnentes Mundi originem ,
vicissitudines , conversiones , reversionesque per-
scrutabantur. Eorum denique intimior doctrina , ar-
cana , larvata litteris sacris , atque symbolicis , &
in Templorum adytes , quæ nemini , nisi Sacerdo-
tibus , ingredi permissum , latebat.

IV. Scythæ gentes , quæ Terram ad Septen-
trionem incolunt ; Celtæ , quæ ad Occidentem ;
Æthiopes , quæ ad Meridiem , & quæ ad Ori-
entem Indi. Hæc erat veteribus nationum derivatio ,
& summa distributio. Nihil de Philosophia Scy-
tharum. Memorant ANACHARSIM SOLONIS
temporibus ; ABARIM etiam Hyperboreum , qui
Theogonias, *rerumque origines* scripsit ; ORPHEUM
Tracem , ZAMOLXIM denique Getam , PYTHA-
GORÆ supparem , vel ut aliis placet , antiquorem.

V. Druidæ Celtarum Philosophi ; in Gallia
ordine amplissimi , vitæ instituto ab aliis separati.
Hos DIODORUS à PYTHAGORA derivat ; an-
teriores facit LAERTIUS. Sui etiam Germanis , ac
Britannis Druidæ ; sub TIBERIO , vel CLAU-
DIO defecere. In Hispania cultissimi Turdetani.
In tota fere Italia florentissimi , omni scientiarum ,
& artium genere spectatissimi Etrusci.

VI. Æthiopes ex DIODORO , & LUCIANO
antecedunt Ægyptios , quibus doctrinam suam tra-

(1) V. Proæm. n. LXXXI.

ET EXPEDIT. ADUMBRAT. XLI
didere. Omnia primi astrorum scientiam perse-
cuti sunt ; ATLAS Cælum : ipsis jam notum , Lu-
nam aliena luce fulgere. Veteres inter Græcos per-
multi rem litterariam Æthiopicam tractarunt ; ex
quo indicium non egestate terum , sed temporum
longinquitate , & iniquitate nihil nunc superesse.

VII. Indorum nomine Asiatici omnes veniunt ,
& qui proxime accolunt. Serum litteræ antiquis
vix nota. Nihil umquam ab exteris accepere. Morum ,
& legum scientiam in primis excoluere. CONFU-
SIUS eorum SOCRATES , quo paulo vetustior.

VIII. In ea , quæ proprie India , Gymnos-
phistæ , Brachmanes , genus Sapientum antiquis-
simum à BACCHO derivatum , contemplationi
unice intentum , magno semper in honore habi-
tum. In Assyria sapientes Chaldæi , & Magi As-
trologiæ summopere dediti , diurna siderum
observatione præclari ; de quibus apud DIODO-
RUM , & STRABONEM nonnulla.

IX. Ab his scientia ad Persas , & Arabes.
Persæ etiam Magis illustres , qui in Theogoniam
insuper studium contulere. Eorum princeps ZO-
ROASTER. Hic unus ne , an multiplex ? Unus
quidem Chaldæus , alter Persa , & alii , cum id
nominis , ut Ægyptiorum HERMES , seu MER-
CURIUS Trismegistus , primis sapientibus com-
mune fuerit. SUIDAS plures ZOROASTRI libros
recenset , quorum fragmenta apud PLUTAR-
CHUM , EUSEBIUM , PORPHYRIUM. Magi
ad ALEXANDRUM Macedonem perdurarunt.

X. Inter Arabes primus JOB sapientia clau-
rus , qui MOSEN præcessit. Ad eos PYTHAGO-
RAS , DEMOCRITUS , ut PLINIUS , & POR-
PHYRIUS testantur , profecti ; quasi divinassent ,
per Arabes stare debere , ne litteræ medio ævo pe-
nitus extinctæ.

XI. Phœnices omni genere Philosophiæ divi-
tes

XLI. HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
tes ait STRABO. Ante bellum Trojanum litteras,
& numeros invenere. Astronomiae , & Nauticæ
ex loci conditione maxime addicti. Phœnices scrip-
tores deperditos dolent eruditæ. CADMI , SAN-
CHONIATONIS , MOSCHI nomen dumtaxat, &
fama vim temporum superarunt.

XII. Ægyptus stabilis sapientiæ sedes ad tem-
pora Saracenica. Ejus in scientiis cultura , MOY-
SE anterior , nec eo indigna. Græci Ægyptum
tamquam omnis sapientiæ fontem petebant ; Ro-
mani omnium Philosophiæ disciplinarum paren-
tem vocabant. In Geometria præsertim , & Astro-
nomia Ægyptii studium , atque operam colloca-
runt. Sed cum THALES Eclipsim ante omnes fu-
turam prædixerit , & ipse ac PYTHAGORAS
prima fere Geometriæ theorematum invenerit , non
multum in iis profecisse , vel praxim unice spec-
tasse colligitur. Theogoniam præterea , & Cos-
mogoniam tradebant , Musicam , & Medicinam ,
quam ita , ut singuli singulos morbos curarent.
Verum Ægyptiorum Philosophia à Græcis eorum
discipulis haurienda ; apud ipsos secreta , & hie-
roglyphicis occultata.

XIII. Quis umquam Hebræos ad sapientiam
capessendam adiit , quis non Ægyptios ? Eorum
studia ad religionem , ritus , & ceremonias peni-
tus conversa. Cabbalistarum , & Thalmudistarum
sectæ inter Hebræos percelebres. Cabbala remo-
tissima origo. Ea fortasse doctrina arcana , lapsu ,
& calamitatibus temporum , hominum ignorantia ,
ineptiis , erroribus , delirantis , & emotæ mentis
somiis offusa , commentitio traditionum favore ,
inani , & horrisono verborum strepitu evulgata.
Sapientia Hebraica à destructione Tempii ad nos-
trum fere ætatem horum complexio , Philosophiæ
Orientalis Platonico-Alexandrinæ , & Saracenicæ
excerptis amplificata.

He-

ET EXPEDIT. ADUMBRAT. XLIII

XIV. Hebræi tamen divino revelationis mune-
re adjuti doctrinam longe præstantem , atque co-
piosam sibi comparare potuissent ; omnia , quæ ad
Deum , & hominem pertinent , plane cognoscere ;
in rerum universarum exponenda origine cunctis
erroribus abstinere.

XV. Contra ea Gentes cum creationis è nihilo
notitiam revelatione non accepissent , eamque ne
concipere quidem possent , omnes ad materiam
æternam vergere. Hæc vita , & vi generante præ-
dicta rerum omnium principium ; vel ex hoc à ma-
teria distincto principio , & supremo Numine ab
æterno manavit. Diu in cæcum cahos confusa ; vi
sua , aut æterni Numinis consilio , & mente , Uni-
versi ordinem , formam adipiscitur. Ac Græcam
ante Philosophiam ubique per Orientem supremum
aliquid Numen agnatum fuisse , illudque omnes
sere ab Universo distinxisse , communis opinio est.

XVI. Hoc imaginabantur Cælorum penetralia
habitare , ex altissimo loco principio quadam acti-
vo , tamquam ministro uti. Istud materiam ordi-
ne disponit ; alterius principii è sinu materiæ pro-
deuntis , & omnia susque deque vertentis vim
coercet , frangit. Sine eō omnia confessim cor-
rumperentur , perirent. Hinc LUX , & TENE-
BRÆ Chaldæorum ; OROMAZES , & ARIMA-
NIUS Persarum ; Ægyptiorum OSIRIS , & TY-
PHON ; AMOR , & NOX Græcorum ; Poeta-
rum denique JUPITER , & genus TITANUM.

XVII. Hæc Philosophia , si Græcorum mo-
re loquaris , Barbarica ; qua tamen horum doctri-
na posterior , & ab ea derivata. THALES nullum
præceptorem habuit præter Ægyptios. Summi Græ-
ci Philosophi apud Barbaros sapientiæ causa pe-
regrinati sunt , PYTHAGORAS , SOLON , PLA-
TO. Aliorum nomina DIODORUS.

XVIII. Græcanicæ Philosophiæ duo veluti
tem-

XLIV HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
tempora , ante , & post sectas inductas. In illo o-
currunt in primis Poetæ , genus in Græcia Phi-
losophorum antiquissimum , LINUS , AMPHION ,
MUSÆUS , HESIODUS , HOMERUS. Hi dissi-
patos homines in societatem vita convocarunt , ad
Deorum cultum erudierunt. Inde en ecce septem
Sapientes in civitatis constituendis , & tempe-
randis , legibusque condendis versati.

XIX. Horum primus THALES Milesius , à
quo , & PYTHAGORA omnes Philosophorum
sectæ manarunt. Hic Ægypti , & Asiae doctrina
refertus , PHÆRECIDIS etiam cuiusdam Syri
disciplina eruditus , primus Philosophi nomen usur-
pavit , non se sapientem , se amatorem , & stu-
diosum sapientiæ declarans (1). Crotone in Italia
TARQUINIO Superbo regnante gymnasium dis-
cipulorum copia , & præstantia clarum aperuit , &
magnam Græciam exornavit. Inter eos eminent
EMPEDOCLES Philosophus , Poeta , & Orator ;
EPICHARMUS comoediæ auctor ; TIMÆUS Lo-
crensium legislator ; ARCHYTAS Categoriarum
inventor ; PHIOLAUS , qui primus terram cir-
ca solem ferri docuit , atque alii Pythagorici , &
Italici appellati. OCELUS Lucanus ante ARIS-
TOTELEM de natura Universi , & hoc æternum
asseruit.

XX. Duplici PYTHAGORAS philosophandi
genere , aperto nimirum , & occulto utebatur. In-
teriorum doctrinam solis initiatis tradebat ; in vul-
gari ænigmaticum stilum adhibuit , ne novitate
sententiarum superstitioni , & præjudicatis opi-
nionibus opposita gentes offenderet. Id omnibus
fere antiquitatis Philosophis commune ; ex quo ,
& quia etiam pleraque illorum opera periere , fie-

(1) V. Proæm. n. LXV. not. 14. & n. LXXVI.
not. 22.

ET EXPEDIT. ADUMBRAT. XLV
ri vix potest , ut integrum , & genuinum eorum
philosophandi sistema assequamur. Hinc judicia
adeo diversa à viris ceteroquin doctissimis , & in
antiquitatum studio longe versatis circa eorum sen-
tentias pronuntiata. Ob doctrinæ arcana Pytha-
gorei in suspicionem venere. Eorum secta , cum
CC. circiter annis vigisset , ita ut nulli alii docti
viderentur , sub ALEXANDRO Macedone ex-
tincta est.

**XXI. Astronomicis , Mathematicis rebus PY-
THAGORAS ipse , & Italici præcipue studuere ,**
ac de iisdem optime promeriti sunt. Universi sys-
tema , eti tubis opticis , quod verisimilimum est ,
aliisque præsidii carerent , sola mentis vi acutis-
sime perspexerunt ; Universum etiam à Deo ge-
nitum , corruptibilem , ejus substantiam æternam ,
formas instabiles.

XXII. PYTHAGORÆ Deum ætherem , &
ignem ubique diffusum , animam Mundanam per
omnia commenantem plerique interpretantur. His
quidem summus ille vir utitur , sed non tamquam
Deo ; namque æther subtilissimus , & maxime lu-
cidus Dei vehiculum , & suarum actionum ins-
trumentum ; in illo Heroës vivunt , & Genii , quos
PYTHAGORAS ab Ægyptiis transtulit ; ab eo
hominum animæ emanant , non mens , quæ sim-
plex , & spiritus : Deus vero prima Monas , vere
simplex , efficiens , summa intelligentia prædictus.

XXIII. Revera Monadem sive unitatem in
efficientem , & materialem PYTHAGORAS dis-
tinguebat ; illa Deus est , & una ; hæc multi-
plex , elementum simplex compositorum ; ex qua
primo binarius numerus , ternarius inde , & qua-
ternarius. Monadi respondet punctum , binario
linea , superficies ternario , quaternario solidum.
Hæc infinitis pene rationibus coagmentantur , &
innumera corpora existunt , quæ aptissime ex uni-

XLVI HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
tatis, & numeris conflata dicebat. Sed ARIS-
TOTELES PYTHAGORAM, quod corpora, non
ut Physicus, sed ut Mathematicus consideravit,
criminatus est.

XXIV. Hæc, & alia, quæ ceteras percurrente
do sectas attingam, cum ita breviter expediam,
cur protus omitterem? Si CUDWORTHO, Hen-
rico MORO, LEIBNITIO, ROBINETO, BON-
NETO, aliisque summis viris licuit ex his syste-
mata sua adornare, cur non mihi ea paucis, &
historice referre? Immo erit maxime opportunum,
ut intelligamus, quanta originis nobilitate placita
recentiorum illustrentur.

XXV. Et quoniam de spiritu sermo incidit
(XXII.) illud nunc adnoto, quod in Philosophiæ
historia manat latissime; quosdam scilicet leves
nostræ ætatis criticos spiritualitatis notionem, qua-
lem nunc habemus, scholasticorum esse commen-
tum fidenter pronunciare; & à veteribus nomen
spiritus adhibitum fuisse, re autem illos caruisse,
ac eo tenuem quamdam auram, vel corpusculum
æthereum, & maxime mobile expressisse.

XXVI. Qui quidem, licet nominis (1) ety-
mologia non nihil juventur, in turpissimo tamen
errore versari arbitror. Memorat enim PLATO à
primis usque Philosophiæ temporibus duas sapien-
tum sectas oppositas, quarum una spiritus admit-
teret, alia inficiaretur; ex quo intelligitur, spi-
ritus non pro aura, nec pro tenui corpusculo ha-
bitos, cum fieri numquam possit, ut aliqui hæc
vehementer oppugnent. Neque profecto EPICU-
RUS, LUCRETIUS, qui corpusculis non solum
minimis, sed etiam invisibilibus, & nulla exten-
sione donatis adeo delectabantur, tanti umquam
fuissent, tamque multa argumenta excogitassent,

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. XLVII
ut spirituales naturas subverterent. Sed ad histo-
riam redeamus.

XXVII. Eleaticam sectam LAERTIUS, &
cum ipso plures veluti membrum Italicae habent.
PARMENIDES enim, ZENO, LEUCIPPUS in
ea nobiliores PYTHAGORÆ fontibus hortulos
suos irrigarunt. Hi omnes Eleæ, quæ urbs Italiae,
orti, ex eadem nomen sectæ dederunt. Universi
originem cum nullo ex vulgatis modo explicari
posse viderent, scilicet neque concursionibus ma-
teriæ fortuitis, neque rerum omnium à Deo ema-
natione, neque anima Mundana adhibita, omnia
esse unum, & Universum, quod æternum, infini-
tum, immutabile, nempe Deum, arbitrati sunt:
nihil revera nasci, nihil vere interire, individua
solum mutari. Sic Eleatæ præcipui inter Philoso-
phos Pantheismi assertores extitere. Ultimus eorum
ANAXARCHUS Abderites, qui a. an. CHRIS-
TUM CCCXX. occisus est.

XXVIII. ZENO Eleates floruit a. an. CHRIS-
TUM CDLX. Logicæ (1) inventor audit; huic
scilicet primus modum, & formam disciplinæ tri-
buit, ut PLATO, & ARISTOTELES scriptum
reliquere. Cum ZENONIS ætate surgere coepissent
Sophistæ, qui quæstus, aut ostentationis causa
audebant quæstionem poscere, de qua ex tempore
dicerent, maxima erant in gratia loci quidam com-
munes, ad quos cujuslibet rei disputatio posset re-
vocari. Hinc subtilitates, cavillationes arridebant,
quibus nimium ZENONEM studuisse constat. Qua-
re disserendi scientiam Dialecticam appellavit. In
ea dialogi modum tenuit, qui Poesi substitutus,
quippe aliquod lenocinium præferens. Docebat
responsa ab adversario elicere, atque in ipsum con-
torquere. Mentem à sensibus esse avocandam, eos
que

(1) V. infra L. I. n. LXVII.

(1) V. Proæm. n. XLVII. not. II.

XLVIII HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
que nos decipere , nec scientiam umquam asserre,
Eleatarum dogma erat , quod à PYTHAGORÀ
usurpaverant.

XXIX. In Universi origine assignanda ab eo-
rum opinione recessit LEUCIPPUS ; ad Physicam
corpuscularem confugit ipso sane antiquorem.
Hæc non informem materiæ molem à Deo , vel ab
anima Mundana ordine dispositam adprobat ; in-
finita inducit corpuscula , seu atomos , quæ figura,
textura , magnitudine , qualitatibus nempe mecha-
nicis , non internis discriminantur. His addidit mo-
tum vorticosem , quo ad Universum suis plexibus ,
& ad hæsionibus formandum concurrerent.

XXX. Eleaticam , & LEUCIPPI doctrinam
DEMOCRITUS (natus ante CHRISTUM a.
CDLVI.) , qui prius Ægyptum , Æthiopiam , In-
diā inviserat , & Pythagoricos audierat , perfecit ,
adornavit. Omnia risu perpetuo excipiens , verita-
tem in putoe ajebat demersam , nihilque aliud rea-
le esse præter atomos , & inane. Is cum LEU-
CIPPO vorticosem motum tribuit ; censuit pondere , ac vi quadam sensationis , & vitæ differre.
Atomis igneis Deum conflatbat , ex quo atheum , &
fatalistam DEMOCRITUM reputavit TULLIUS.
Anatomē primus excoluit.

XXXI. EPICURUS in Attica (natus a. an.
CHRISTUM CCCXLI.) Philosophus nobilis , à
quo non solum Græcia , & Italia , sed etiam tota
Barbaria commota est ; cuius imago non modo in
tabulis , sed etiam in poculis , & anulis gestabatur ,
NAUSIPHANIS Pyrrhonii , & XENOCRA-
TIS Platonicī dogmata deseruit. Ad LEUCIPPUM ,
& DEMOCRITUM se se convertit , atomis pue-
riliiter motum declinationis adjunxit. Ita atomi infi-
nitæ per infinitum spatiū casu , nullo consilio
dirigente , nullo movente fine dupli motu percipi-
ta coagentur , & Mundi innumerabiles exo-
riuntur.

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. XLIX
riuntur ; inter ceteros Terraqueus hic , qui discus ,
& in quo nulli Antipodæ. Spatia , quibus Mundi
distant Intermundia sunt EPICURI ; in his aër
compressus Mundos sustinens , & Dii , qui non
corpus , sed quasi corpus , non sanguis , sed quasi
sanguis ; perlucidi , perflabiles , Monogrammi , ni-
hil agentes , quo's jocandi causa induxit. Et hæc
in secunda Philosophiæ suæ parte , Physica nempe
disputabat EPICURUS.

XXXII. Prima disciplinam mentis moderatri-
cem comprehendit. Eam ex canonibus , seu regu-
lis appellare maluit Canonicam , non Dialecticam ,
quam contempsit : recte scilicet Logicam à con-
tentiosa , & inani disputatione avocavit ; ad verum
inveniendum , atque ad errores fugandos adduxit.
Quæri autem potest , an res sit , qualis sit , se-
quenda ne , an fugienda. Pro primo quæstionum
genere criterium statuit tensionem , quæ numquam
fallit ; claras mentis anticipations pro secundo ;
affectionem denique pro tertio , seu passionem. Cum
nihil de dividendo doceret , multaque omittat ,
quæ ad demonstrationem , rectamque methodum
conducunt , in Logica plane inermis , & nudus
inventus est.

XXXIII. In tertia autem parte , in qua de felici-
tate , & de moribus , malum dolore definit , bo-
num voluptate ; quam etsi EPICURUS in officio-
rum conservatione aliquando , & in virtutis exer-
citatione collocaverit , sæpius vero in animi tran-
quillitate , & indolentia ; tamen cum immortalitatē
animorum , Dei providentiam , Numinis me-
tum sustulerit , mirum esse non debet , si volunta-
tem illam homine dignam EPICURI discipuli in
aliam , ad quam natæ sunt bellæ , commutave-
rint . METRODORUS , HERMACHUS , PO-
LYSTRATUS , DYONISIUS Epicurei celebriores

L HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
fuere , multisque aliis hæc secta floruit , quæ tertio
Ecclesiæ sæculo defecit.

XXXIV. A Pythagoreis ergo Eleatæ , ab iis
Democritici , & Epicurei , postremo Pyrrhonii.
PYRRHO (natus ante CHRISTUM. a. circiter
CCCLXXII.) ANAXARCHI auditor , cum alte
in ejus animo insideret Eleatarum illud , *Verita-*
tem in puto demersam , in occulto latere , secta-
rum etiam pugna conturbatus unicum dogma po-
suit , verum nempe non comprehendendi , nos illud
percipere numquam posse ; in hoc , veluti in sco-
pum , totam suam philosophandi rationem direxit .
Innumeros pene habuit sectatores , qui etiam Scep-
tici , Acataleptici , Ephectici , Zeteticici , Aporetici , à consideratione incerta , ab universali , ac
perpetua dubitatione vocati . Horum doctissimus ,
& ultimus SEXTUS EMPIRICUS circa tempora
TRAJANI , & HADRIANI . Adhuc ejus libri ,
& permulti .

XXXV. Eodem ferme tempore , quo PYTHA-
GORAS , fuit etiam THALES Milesius sectæ
Jonicæ parens , è cuius sinu , tamquam ex Equo
Trojano , aliæ pene infinite prodiere . THALES
primus omnium , ut ARISTOTELES observavit ,
sumpto materiali principio , Physicum agens in
universi originem , & illius adspectabilem ordinem
inquisivit . Theogoniam à Physica separavit , &
Jonicis illustre Physicorum nomen adscivit . Nec
vero principium efficiens à materia distinctum ne-
gavit ; de eo non disseruit . Aquam dixit initium
rerum , Deum vero illam mentem , quæ ex aqua
cuncta fingeret . TULLIUS Epicureum inducit
refellentem THALETEM de animæ simplicitate ,
& immortalitate recte opinantem .

XXXVI. Quis THALETEM Physicorum prin-
cipem non appellavit ? Ejus in Geometria , & As-
tro-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LI

tronomia præclarissima inventa quis umquam ig-
norat ? Longius eadem provexit ANAXIMAN-
DER , ANAXAGORAS ; ille primus Geographiam
tabulis exaravit , obliquitatem Zodiaci ad Astro-
nomicos usus traduxit , quadrantem solarem con-
fecit ; hic Lunam habitari , Cometas esse Planetas ,
iridem à refractione lucis oriri mirabili sagacitate
vidit . Sed cum ANAXIMANDER , & ANAXI-
MENES THALETIS rationem corrumperent , &
excluso alio , præter materiam , principio , rerum
originem absurde , & impie exponerent ; ANAXA-
GORAS , qui Scholam Jonicam Athenas transtu-
lit , iterum rerum omnium descriptionem , & mo-
dum mentis infinitè vi , ac ratione designavit . Inde
nobilissimo MENTIS cognomine honestatus , quod
ad ejus gloriam sempiternam magnificentius , quam
si ex devictis gentibus illud Africani , aut Asiatici
assumpsisset .

XXXVII. SOCRATES (Athenis ortus an. a.
CHRISTUM CDLXVII.) ARCHELAUM ANA-
XAGORÆ discipulum audivit . Cum celestia pro-
cul esse à nostra cogitatione censeret , vel si maxi-
me cognita , nihil ad bene , beateque vivendum
conferre putaret , è rebus occultis devocavit Phi-
losophiam , & in vitam communem introduxit , ut
de virtutibus , & vitiis quæreret . Ab hoc principio
tota ejus disciplina de moribus , Deum scilicet
summe intelligentem poenarum esse ; & præmio-
rum justum retributorem . Summum bonum in vir-
tute constituit ; virtutem autem esse , cognoscere ,
quæ cognoscenda sunt , diligere , quæ diligenda .
De animis recte censuit . Ad Sophistarum vero im-
pudentiam arguendam nil frequentius habuit in
ore , quam se id unum scire , quod nihil sciret .
Litteram nullam reliquit ; ejus ingenium , vario-
que sermones immortalitati scriptis suis XENO-
PHON , PLATO tradidere .

In-

LII HIST. PHILOSOPH. PRIMA,

XXXVIII. Innumeris discipulis claruit SOCRATES, primus moralis Philosophiae auctor, PLATONÈ præsentim, & ANTISTHENE, qui novarum sectarum principatum tenuere. Nec minus illustres, qui nulli sectæ addicti in litterarum studio, vel in Republica versati sunt, XENOPHON, PERICLES, ALCIBIADES.

XXXIX. Sectæ vel ex Auctoris nomine, & patria, ut Pythagorica, Eleatica denominationem nactæ sunt; vel à loco, in quem conveniebant, ut Academica ab Academia, Stoica à portico. Ex rebus etiam pertractatis nomen sectis impositum; hinc secta Atomistica, & Hædonica, seu voluptuaria. Demum ex docendi genere, ac modo Peripatetica, seu deambulatoria secta; Eristica, seu contentiosa; Sceptica quasi hærens, & semper suspensa.

XL. Sectæ præterea non omnes emergere, sed alia alias opprimere, alia ex locorum in quibus vigebant, obscuritate, deficere; sic citius extinctæ sectæ Cyrenaica, Annyceria, Hegesiaca, Eliaca, Eretriaca, Megarica.

XLI. Postremæ hæ omnes à SOCRATE præseminatae sunt; Megarica ab EUCLIDE Megarensi orta, qui cum Eleatenses diu audivisset Socraticam doctrinam pervertit. Totus fere fuit in Dialectica, eaque sophismatum, & rixarum plenissima, ad futilem disputationem comparata. Ex ipsa EUBULIDES soritis inventor.

XLII. PHÆDO Eliacæ sectæ, quæ postea Eretriaca, auctor, Socraticam sapientiam retinuit, propagavit: ARISTIPPUS, à quo Cyrenaici, corrupti. Summum scilicet bonum sic instituit, ut nihil haberet cum virtute conjunctum, & in voluptate esse decrevit: ex quo ejus discipuli in atheismum tandem prolapsi.

XLIII. Ad nominis majorem gloriam, & ad

lon-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LIII

longiore tempori diurnitatem crevere Stoici, & Cynici; utique ab ANTISTHENE, qui è SOCRATIS fontibus largius potavit. Illius tam præcepta exaggeravit, Philosophus pene fanaticus.

XLIV. Revera Cynici cum ipso ajebant, sapientem nihil egere, à nullo pendere, non teneri legibus, neque decoro: quare de illis vulgatum, tamquam canes latrare, aut mordere. Sic virtutem cum vito miscebant, & ostendebant, inter opposita distantiam tolli, si ad summum apicem protrahantur.

XLV. DIOGENEM, qui ANTISTHENI successit, primum audivit CRATES; hic postea ad Platonicos XENOCRATEM, atque POLEMONEM se contulit; ad DIODORUM etiam, & STILPONEM Megaricos. Cynicam impudenteriam abhorrens Stoicorum pater exitit, vir singulare continentia, incredibili morum integritate. CLEANTHEM, CHRYSIPPUM magnos, graves, & acutissimos discipulos habuit; ultimum POSIDONIUM, quem MAGNUS POMPEJUS, & TULLIUS andiere, & suspexere.

XLVI. ZENO ita de rerum omnium origine. Princípio erat cahos, ex quo Mundus actione æterna intelligente, præpotente: hujus vi alterum principium passivum, pessimum debellatur; ordo rebus imponitur. Mundus semper idem: actio namque illa æterna, & permanens; licet à rerum statu, & conditione modifetur. Rerum infinita series; singulæ eæ, quæ esse debent, nec aliæ esse possunt, subsequentes ab antecedentibus determinantur. En fatum Stoicum.

XLVII. Nihil perit, nihil fit ex nihilo. Finita est materia; limitatur à spatio. Mundus sphæricus, Terra in centro, cuius exhalationibus stellæ nutritur. Mundus maximum animal. Ignis omnia

LIV HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
sensim exurit , redibit cahos , novus ab integro
sæculorum nascetur ordo.

XLVIII. Principium activum , & summus Deus
ZENONI , & reliquis fere Stoicis ignis , aut æther
mente prædictus , omnia regens , omnia cingens ,
undique circumfusus. Animus præterea ignis ; quod
enim efficit , aut efficitur , non potest esse nisi
corpus. Tum CLEANTHES Mundum Deum esse
dicit , modo totius naturæ mentem , & animum.

XLIX. Homini fatum impedit , cui libenter
obedit ; agit enim ex sui relationibus cum Uni-
verso. Sapiens nihil magis expedit , quam , quæ
insuperabilis rerum nexus adducit ; omnia ipsi
æque accepta , cum ex omnibus perfectio Mundi.
Nihil ad se , sed se ad totum refert ; nulla re
commovet ; omnia , quippe necessaria , fortiter
sustinet. Nihil improvissum , nihil inopinatum ipsi
accidere potest. Quia in eo virtus , ille beatus ,
ille liber , solus dives , solus formosus , solus rex ,
sine metu , sine ægritudine ; ceteri servi , & insani .
Virtuti siquidem nihil deest , & quod honestum ,
id solum bonum est.

L. Sapientis anima post mortem ad ætherem
ultimum , & altissimum revertitur ; ceterorum per
ærem volitant , & in Luna purgantur. Quæ cum
Stoici acrius , & vehementius , & gravissime di-
cerent , apud Græcorum quemlibet magni , elati
animi summo in honore fuere , atque Romanorum
permultos ad severitatem , & grandia natos miri-
fice delectarunt.

LI. Stoici hæc omnia in naturali , & morali
Philosophia disserebant ; rationali vero , quæ altera
ex eorum divisione Philosophiæ pars , Dialec-
ticam , & Rethoricam comprehendebant , illam
pugno , hanc palma similem. Logica Stoicorum
longe omnium subtilior , spinosior : Ipsi invenien-
di artem nullam tradebant ; cavillationibus , subti-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LV
litatibus , argutias Eleatas , atque Megaricos su-
perarunt. Quare eos merito irridet LUCIANUS ,
vehementerque , & juste reprehendit SENECA ,
THEMISTIUS.

LII. Sed ab illo fonte , & capite SOCRATE
nullus major PLATONE defluxit. Hic (ortus ant.
CHRISTUM a. CDXXVIII.) vir doctissimus ,
idemque gravissimus , & omnium principes , HO-
MERUS , & quasi Deus quidam Philosophorum ,
non solum vitam , & mores , naturam , resque
occultas , & disserendi modum tripliæ philoso-
phandi ratione illustravit ; sed etiam in Musicis ,
Geometria , numeris , astris se se contrivit. Ac-
quirendæ sapientiæ gratia Ægypti Sacerdotes adiit ,
in Asiam perrexit , venit in Italiam , & in ea cum
alios multos , tum ARCHYTAM , TIMÆUM
cognovit , ac Pythagoræ omnia didicit. HERA-
CLITI insuper , & PARMENIDIS , Megaricam ,
Cyrenaicam Philosophiam gustavit.

LIII. De igne , & Æthere cum PYTHAGO-
RA ; de Deo , quem sine corpore ullo vult esse ,
cum eodem , & SOCRATE sensit. Præter hunc
summum Deum alii minores , qui generationibus
præsunt , & sempiternum Mundanum opus absolvunt .
Sed & anima Mundus est prædictus , quæ à
Deo manavit. Hæc ipsum inter , & materiam me-
dia est , cuius vim perturbatam , tumultuantem
elidit.

LIV. Ab anima Mundana , tamquam ex eo-
dem crater , hominum animæ libatae sunt ; iisdem
in stellis sedes tributa ; universalibus ideis ornatæ .
Primum corpusculo unitæ , per quod divisibilis ,
& materiæ natura participata originali labe infi-
ciuntur ; Deorum minorum opera , & cura in cor-
pora , tamquam in angustissimos carceres , immit-
tuntur. Earum pars divina in capite velut in arce
residet , pro cujus immortalitate tot attulit PLA-

LVI HIST. PHILOSOPH. PRIMA,

TO, ut eam velle ceteris, sibi certe persuasisse videatur. Altera animæ pars irascibilis in corde, subter præcordia concupiscibilis. Si pravitati materiæ, ex qua malum omne Physicum, & morale, resistant, magisque non corruptantur; labe, qua erant infectæ hujus ergastuli pœna purgataæ ad suas stellas, vel ad animam Mundanam liberæ redeunt: sin vero pravitati materiæ obsequuntur, eique se tradunt, ex uno in aliud corpus imperfectius, & vilius commigrant. Resistunt autem contemplatione, cui dum vacant, sibi sufficient, & à corpore solvantur.

LV. Ex commercio cum corpore ad animam errores manant; his per Logicam liberatur, dummodo Philosophicam dubitationem, divisionis, definitionis, inductionis usum edoceat: hæc veritatis instrumenta præclara. Veri judicium omne non sensuum, sed mentis est, quæ visis debet ob sistere, assensus firme sustinere. Ea cernit id, quod est simplex, uniusmodi, & tale quale est, scilicet ideas, quæ quiddam divinum, immo Deus ipse, summa ratio, id quod solum intelligibile est, quod formas producit, rerum omnium, exemplar. De his in *Theæto*, *Parmenide*, *Philebo*, & *Timæo* disseruit PLATO; in *Cratylo* Philosophiam verborum persequitur. Oratoriis, ac quasi Poeticis ornamenti, exemplis cuncta tractabat, quæ postea AL CINOUS, copia, & floribus neglectis, severo artis stilo compressit.

LVI. PLATONI in Academia successere SPEUSIPPUS, XENOCRATES. Hunc CICERO ut Pantheistam traducit, licet revera solum minores Deos per universum distribuat. Inde PO LEMO, CRANTOR, & CRATES Academiam tenuere. Sextus ARCESILAS; qui cum à ZENO NE, ab EPICURO, à Peripateticis eam aggredi videret, ne obrueretur, alios cœpit adoriri: omnia

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LVII

nia sustulit; illudque in primis posuit, se neque scire, quod nihil sciret. Ab hoc Academia media; vetus namque à PLATONE; nova à CARNEADE post ARCESILAM quarto. Is verum reliquit, cognosci negavit, verisimilitudinem dumtaxat arripi posse contendit. Cum DIOGENE Babylonio magno, & gravi Stoico, cum CRITOLAO Peripatetico ipse summa celeritate ingenii, dicendique copia præstans amplissima Atheniensium Romæ ad Senatum legatione anno U. C. DYCIX. functus est. CARNEADEM exceptit CLITOMACHUS, PHILO, & ultimus Academicorum ANTIOCHUS, quem TULLIUS veteris Academie Philosophum nobilissimum, & prudentissimum vocat, quia novam à CARNEADE institutam ad illam PLATONIS veterem revocavit.

LVII. Non solum vero Academicorum, sed Peripateticorum etiam perfectissimam disciplinam PLATO reliquit. XX. enim annis auditorem habuit ARISTOTELEM Stagyritam scholæ suæ mentem, & animam. Hic ALEXANDRO M. doctor accitus, & per quinquennium ita instituto, ut fateretur, se à patre quod viveret, ab ARISTOTELLE, quod bene viveret, habuisse; Athenas rediens lyceum à PERICLE juventuti militia exercitæ destinatum occupavit, ibique aureum orationis flumen fundens docuit.

LVIII. Singulari vir ingenio, & pene divino à scribendo PLATONIS amplitudine non fuit deterritus. Nullam disciplinam non attigit; Moralia, Politica, Oeconomica, Poetica, Rethorica optime instruxit.

LIX. In utraque Logicæ parte princeps, ut mihi quidem videtur, ait TULLIUS, judicandi, & inveniendi vias diligenter indagat. Ad inventionem verisimilis pertinent Analyticæ priores, & Topicorum libri; ad inventionem veri Analyticæ pos te-

LVIII HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
teriores. *Prædicamentorum*, & de *Interpretatione*,
& *Elenchorum libri* in judicandi ratione versan-
tur. In libris *prædicamentorum* de ideis, & voci-
bus agit, & viam parat divisioni, definitioni. Pro-
positiones libri de *interpretatione* pertractant, Ana-
lyticici priores syllogismos, & medii inventionem;
demonstrationem Analyticorum posteriorum pri-
mus, Definitionem, Divisionem, Methodum se-
cundis; Topici syllogismos Dialecticos, seu pro-
babiles, eorumque loca; sophismata denique Elen-
chi. Hos ergo libros eti magnifice, jure tamen
Philosophiae *Organum* nominarunt.

LX. Habes expletam dialecticæ formam, quam
frustra apud ARISTOTELIS majores requireres.
Utinam vero perfectam! At ea exilis rebus, quæ
ad inventionem, jejuna rerum, quæ ad menjis
emendationem conducunt, prolixior denique in
syllogismis, in sophismatibus. Hoc vitium temporis
tribuendum, in quo Sophistæ, & Megarici, ac ma-
jorum gentium Philosophi PARMENIDES, ZE-
NO, PROTAGORAS argutiolis exultabant.

LXI. Philosophia prima, Sapientia, Theolo-
gia ARISTOTELI est ea, quam postea ALEXAN-
DER Aphrodiseus Metaphysicam nuncupavit. Ad
ipsam omnia incorporea, Deum, animam retulit.
Ex motu primum movens, Deum nempe argumen-
tatus est; sed modo menti tribuit omnem divini-
tatem; modo Mundum Deum dicit esse, & Cœli
ardorem; modo quemdam alium præficit Mundo.

LXII. Anima est Entelechia, quasi quædam
continuata motio, & perennis, præter quatuor
elementa quinta quædam natura. Non una in ho-
mione anima, sed rationalis, sensitiva, vegetati-
va. Rationalis superstes corpori, intelligentiæ præ-
est; sensationibus aliæ, nutritioni, vitæ corpo-
ris. Hoc soluto, rationalis ad intellectum quem-
dam universalem per omnes diffusum revertitur,
cum

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LIX
cū ab hoc, nec vero à Deo, nec ab anima
Mundana manaverit. Rationalis anima omnia intel-
ligit corporis instrumento, per quod rerum species
excipit: hinc idea PLATONIS labefactatae.

LXIII. Leviora sunt Physica Aristotelea. Unam
excipias *Animalium Historiam* à nemine, BU-
FFONIO judice, superatam. Mundus numquam
ortus, æterna omnia, quæ vivunt. Rerum prin-
cipia, Materia, Forma, Privatio. Materia non
quanta, non qualis; istiusmodi ex Forma. Privati-
o formarum interitus, & ex contrariis earum
renovatio. Corpora gravia, & levia, ut aqua,
ignis; cœlestia, cum non accedant, neque rece-
dant à centro, non gravia, non levia: quintum
ergo elementum, incorruptibilia, quia in iis nulla
elementorum pugna.

LXIV. Hæc ex ARISTOTELIS operibus de-
cerpta non indubitate eidem adstruerem. Mire
ejus opera temporis, & locorum injuria corrup-
ta, vitiata, depravata interpretationibus pessimis.
A THEOPHRASTO in NELEI cujusdam Scepsii
manus pervenere; inde ne Pergamum transfer-
rentur CXXX. annis sepulta jacuere. Eruta, sed
exesa, & lacera APELLICON Teju C. circiter
annis ante Æram Christianam restituit, pro in-
genio, & arbitrio emendavit, amplas lacunas
supplevit. SYLLÆ jussu Roman delata TYRAN-
NIO Grammaticus, ANDRONICUS Rhodius
eumdem labore, ac vim in eadem intulere.

LXV. Fatum ergo adversum experta sunt, &
fortunam variam auctor ipse, & secta. Nullum
umquam fuisse constat Philosophum tam summis
laudibus ad cœlum usque sublatum, nullum tam
indignissime vituperatum, atque depresso. Ve-
terum Peripateticorum successio in DIODORO
CRITOLAI C. ante CHRISTUM annis defecit.
In Italia CICERONIS temporibus, qui filium
CRA-

LX HIST. PHILOSOPH. PRIMA,

CRATIPPO Peripatetico erudiendum tradidit, plurimum eorum doctrina cum vigisset, brevi elanguit. Subsequentibus saeculis alternis fere vicibus summopere probata, & proscripta.

LXVI. Hanc non solum, sed alias omnes sectas, tum litteras universas, & artes Graecia capta Roman victricem intulit: sero tamen, & florente Republica, quod animi robur censerentur mollire, & frangere, neglecte, immo jussæ exulare. Religionem, Moribus, Legibus, Armis Romani unice intenti; ad quæ non vanas doctrinas, non futilem contemplationes, sed exercitationem, magna, nobilissima exempla afferebant. Legimus solum, ENNIUM, & CATONEM Censorium Pythagoreum quædam agnoscisse. Ergo ex illa celeberrima Atheniensium Legatione septimo U. C. saeculo ineunte Philosophia Romanis suboluit, eosque commovit, & ad sui amorem excitavit.

LXVII. Sed CATO Senatui auctor fuit, ut Philosophi dimitterentur, & Romana juventus experientissimos, ac omni virtutum genere probatissimos senes, magistratus, leges audire juberetur. Romani autem frequenter, & plurimi in Graeciam cum comedarent, ibique in exercituum imperio manerent, Philosophos audiebant, admirabantur, iisque adhærebant; Stoicis in primis SCIPIO Africanus, LÆLIUS, FURIUS. Inde multi in omnes Philosophorum disciplinas ardore animi efferti; NIGIDIUS FIGULUS Pythagoreus; Stoici Q. L. BALBUS, & CATO Uticensis; VARRO, PISO, TULLIUS, BRUTUS Academici; Epicurei TORQUATUS, VELLEJUS, ATTICUS, CASSIUS, LUCRETIUS, licet hæc schola Romanis semper suspecta, & invisa. LUCULLUS, qui ANTIOCHUM Ascalonitam secum & quæstor, & imperator habuit, omnium maxime apud suos Philosophiam promovit, ditissimam Biblio-

the-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LXI
thecam confecit, Philosophis Romæ desiderium incussit. Nihil Logica Romanis debet, nihil Metaphysica.

LXVIII. Romani me ad homunculum illum à pulvere, & radio excitatum ad ARCHIMEDEM rapiunt. Ipse diu MARCELLUM Syracusas ob-sidentem scitissime impedivit, ipsum MARCEL-LUS, heu frustra, salvum esse jussit (occisus a. anti. CHRISTUM CCXIV.). ARCHIMEDIS sepulcrum ab eodem MARCELLO erectum, ignoratum à Syracusanis, septum undique vepribus TULLIUS diligentissime indagavit, gloriostissime reperit. Cœli, & siderum solertissimus contemplator, non omnis tantum operis bellici Architectus industrius, Lunæ, Solis, & quinque errantium motus in sphæra illigavit. Quibus amplissimis monumentis æternam famam sibi condidit. Ante ARCHIMEDEM eodem saeculo EUCLIDES, APOLLONIUS Pergæus; hujus Conicorum Quintus VIVIANI divinationem promeritus; illius elementa omnes omnium temporum Geometræ pervolvere, meditari. Hos sequuntur STRABO Geographus, DIOPHANTUS Algebræ inventor, PTOLOMEUS in Astronomia, & Geographia sua ætate perfectus, THEON, PROCLUS, PAPPUS, innumerari. Magnus siquidem Mathesi habitus semper honos; eam & Saraceni summo loco posuere; eam mediæ ævi scientiarum Quadrivium complectebatur.

LXIX. Sub Imperatoribus Philosophia Romæ non jacuit; in ipsam ibi permulti omne studium, & operam attulere, ipsam summo cum plausu, & magna auditorum frequentia ex omnibus fere sectis professi sunt viri ea ætate principes, & gravissimi: Q. SEXTIUS Pythagoricus, APOLLONIUS Tyanæus, qui sub NERONE Romam petuit, habitus alter PYTHAGORAS; PLINIUS à non-

LXII HIST. PHILOSOPH: PRIMA,
nonnullis inter Epicureos adnumeratus vir incre-
dibili eruditione , & industria; Platonici, PHA-
VORINUS sub HADRIANO , & TRAJANO,
ac PLUTARCHUS omnigena doctrina refertus,
sub ANTONINIS APULEJUS ; SENECA, DIO,
EPICETETUS Stoicorum nobilissimi , & SEXTUS
Chæronensis M. AURELII præceptor , qui & ipse
summus ; GALENUS Mathematicus , Medicus,
Dialecticus sane acutus , etsi quartam syllogismi
figuram non invenisset , eidem M. AURELIO
commendatissimus ; demum Eclectici PLOTINUS
sub GALLIENO , AMELIUS , PORPHYRIUS.

LXX. Sed non diu licuit Romanis esse Philo-
sophis. En barbari undeaque ingruunt , omnia
diruunt , omnia vastant , in homines sœviunt , Im-
perium , & litteræ concidunt , malæ cædium , &
rapinatarum artes unice vigent. SEVERINUS BOE-
THIUS Consul sub seculi V. finem , & VI. ini-
tium ultimus in Occidente Philosophorum , ætatis
suæ ornementum , in libris *de Consolatione Philo-*
sophie insigne Peripatecæ doctrinæ specimen ad
nos demandavit.

LXXI. In Oriente res magis prosperæ : multa
adhuc ibi probabilis sapientiæ lumina , quæ , ut
vidimus , Romam illustrarunt. ALCINOUS præ-
terea , NUMENIUS , MAXIMUS Tyrius , CHAL-
CIDIUS Platonici valde docti. DIOGENES LAERTIUS , CELSUS , LUCIANUS gregi Epicureo-
rum adscripti , à TIBERIO ad COMMODUM
vitam agentes. Plures , & nomine illustiores Pe-
ripateticæ , AMMONIUS PLUTARCHI magister,
ALEXANDER Aphrodiseus ARISTOTELIS in-
terpretum fidus , atque doctissimus , THEMIS-
TIUS , OLYMPIODORUS , PHILOPONUS ,
SIMPLICIUS , qui seculo sexto , vel septimo Phi-
losophiam Peripateticam Saracenis consignarunt.

LXXII. Sedem autem , & domicilium litteræ,

nen

ea-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LXIII
earumque cultores PTOLEMÆORUM munificen-
tia , favore Alexandriæ , ubi Bibliotheca mirifica,
habuere. Secta Eclectica excitatur , quæ licet an-
tiquissima videri possit , fuit tamen nova. ZENO
quidem , PLATO , ARISTOTELES , EPICU-
RUS , quæ probabant , undique assuebant , non
in unius magistri verba jurabant , sua etiam adhi-
bebant , ex his , atque ex alienis unum corpus doc-
trinæ conflabant apte compositum , in quo omnia
congruerent. Eclectici vero alienis tantum uteban-
tur , dissidentia per vim coagmentabant , & in
unum coalescere adigebant.

LXXIII. Hæc secta sub ejus ortu in duas divi-
sa ; uni Christianus POTAMO , AMMONIUS
transfuga alteri præfuit. Dissensiones Philosopho-
rum tollere finis POTAMONI fuit ; AMMONIO
Christianam Religionem prosternere , novum Phi-
losophiæ ædificium opponere , quod marte æquiore
contra illam staret. Hinc Christiana dogmata , si
permittebant , philosophicis placitis attemperabat;
quæ repugnabant , acrius impetebat , sectas omnes
in subsidium vocabat , Epicurea , & Sceptica,
quippe quæ ad finem non ducerent , exclusis. Sen-
serant scilicet Philosophi , per Christianam Reli-
gionem eorum auctoritatem , & famam imminui,
eam jam jam videbant de Philosophia triumphantem.

LXXIV. Eclectici omnes Syncretistæ ; qui ab
AMMONIO Platonici juniores vocari avebant ,
verius sequiores : omnes à loco Philosophi Alexandri-
ni. Ex Christianis , præter POTAMONEM ,
CLEMENS Alexandrinus , ATHENAGORAS
Eclectici illustres ; ORIGENES insuper Adaman-
tius AMMONII discipulus. Hic aliis pene innu-
meris claruit LONGINO , HERENNIO , ORI-
GENE altero , PLOTINO. ORIGENES . & HE-
RENNIUS de arcano prodiit in AMMONIUM
rei. PLOTINUS Alexandrinorum Platonicorum

prin-

LXIV. HIST. PHILOSOPH. PRIMA,
princeps; ejus discipuli Antiochiam primum, inde
Athenas sectam adixerunt; AMELIUS, & POR-
PHYRIUS Romanum defluxerunt, JAMBLICO,
qui hunc audivit, Alexandriæ gloriam secta-
tuente.

LXXV. In hos infensus CONSTANTINUS,
quippe in Christianos ipsi. Novam vitam à Ju-
LIANO accepere, immo auctoritatem, ampliu-
dinem. JULIANI præceptor MAXIMUS Ephe-
sius, qui illum omnibus superstitionibus imbuit.
Præceptori Imperator addictissimus, & ÆDESIO,
EUSTATHIO, CRISPO, EUSEBIO, CRY-
SANTIO, cum quibus Imperii administrationem,
majestatemque dividebat.

LXXVI. In Græcia cum libertate Philosophia
defecit, nec HADRIANI, & M. AURELIU cu-
ris refloruit. Restituta quidem Stoica, Platonica,
Epicurea, Peripatetica, sed præ veteribus exiles,
& vanæ. PLUTARCHUS quidam non Chæro-
nensis sæc. IV. Eclecticam scholam Athenas trans-
tulit. Successorem habuit SYRIANUM, PRO-
CLUM *commentario in Timeum* percelebrem, MA-
RINUM, ISIDORUM, DAMASCIMUM ad JUS-
TINIUS usque tempora.

LXXVII. Eclecticis, & alterius cuiusvis sec-
ctæ fere omnibus nunc temporis libido fuit dis-
crepantes Philosophos conciliare. Peripatetici sua
cum Stoicis, & Platonicis copulabant, quæ &
Pythagoræ Platonici; Christiani Platonica cum di-
vinis dogmatibus. Ad hæc omnia Eclecticæ Zoroastrea,
Hermética, Orphica, Theurgica, cunctaque
Philosophiae Orientalis deliria, emanatio-
nes, purgationes, ad infinitum Divinitatis oce-
num ascensus, gradus attextebant, & quidquid
aliud, quod emote mentes fanatico cæstro percus-
sæ somniasset. In iis, quæ ad Deum, Univer-
sum, & animam spectant PYTHAGORAM, &

PLA-

ET EXPEDIT. ADUMBRATIO. LXV
PLATONEM sequebantur, Stoicos in scientia mo-
rum, ARISTOTELEM in dialecticis. Sed univer-
sim multa detorquebant, & corrumpabant.

LXXVIII. Ac non modo Philosophiam, sed
fanatico furore percipi rempublicam conturbabant,
in Christianos acrius invehebant. Quare JUSTI-
NIANUS jussit eos, aut solum vertere, aut Phi-
losophia abdicata religionem amplecti. Omnes ad
CHOSROEM in Persidem. JUSTINIANO extinc-
to reduces, eorum studia elanguescere; ferven-
tibus armorum tumultibus, Latinos inter, &
Græcos odiis, furore demum LEONIS Isaurici
evanescere.

LXXIX. Septimo ergo vertente sæculo schola
Eclectica extincta. Saracenis quippe Ægyptum,
& Asiam depopulantibus, cuncta pervertentibus
bibliotheç incensæ, academiæ, & Scholæ ex-
turbatæ. Sæculo IX. MICHAELE, & BARDA
imperantibus lux aliqua illuxit; clarior. X. CONS-
TANTINI Porphyrogeniti studio. Horum temporum
majora nomina JOANNES Damascenus, PSEL-
LUS, PHOTIUS. Crassiores tenebrae subsecutæ
sunt; XI. omnino ferreum. XII. XIII. & XIV. ad
medium XV. aliquos vix invenias, qui PLATO-
NI, aut ARISTOTELI non sinceris, sed fere
Alexandrinis operam dederint, ipsosque misere
fuerint interpretati, & commentati. Magnæ au-
tem contemporaneis admirationi fuere, à quibus
illustria, sed vana cognomina reportarunt; scilicet
sempre hæc magnificentiora, & amplissima,
quo magis littera tenues, & depravatae. Ac tum
tanta temporum calamitas, atque perversitas, ut
magna vis fortunæ fuerit, eas jacuisse solum,
non interisse.

LXXX. Quod Doctoribus Ecclesiasticis maxi-
me tribuendum est; quamvis enim ipso Ecclesiæ
ortu institutio Christiana in moribus informandis, in

E

ex-